

ว่าด้วยปัญหาการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์*

คาร์ล มาร์กซ์ และ เฟรดริค เองเงิลส์ เขียน
อวยชัย วิริยาภรณ์ แปล

(1)

หนทางที่มนุษย์ผลิตปัจจัยการยังชีพของเขา ก่อนอื่นขึ้นอยู่กับธรรมชาติของปัจจัยอันแท้จริงที่พวกเขาสรรหาได้จากสิ่งที่มีอยู่แล้วและที่ต้องผลิตซ้ำ การพิจารณาในเรื่องของวิธีการผลิต (mode of production) นี้ต้องพิจารณาไม่เพียงแต่ในเรื่องการผลิตซ้ำของการดำรงอยู่ทางสรีระของปัจเจกชนเท่านั้น. หากแต่ควรจะเป็นว่าวิธีการผลิตเป็นรูปแบบ (form) ที่แน่นอนของกิจกรรมแห่งปัจเจกชนทั้งหลาย, เป็นรูปแบบที่แน่นอนของการแสดงออกถึงชีวิตของพวกเขา, เป็นวิถีแห่งชีวิตที่แน่นอนในเรื่องของพวกเขาเอง. เมื่อปัจเจกชนแสดงออกถึงชีวิตของเขาเช่นไร, พวกเขาก็เป็นเช่นนั้น. ดังนั้นการที่พวกเขาเป็นอะไรจึงสอดคล้องกันกับการผลิตของพวกเขา, ทั้งสอดคล้องกับสิ่งที่เขาผลิตและกับวิธีการใดที่เขาใช้ในการผลิต. ดังนั้น

ธรรมชาติของบรรดาปัจเจกชนทั้งหลายจึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางวัตถุที่กำหนดการผลิตของพวกเขา.

การผลิตนี้จะปรากฏขึ้นทันทีถ้าเพียงแต่มีประชากรเพิ่มมากขึ้น. ในทางกลับกันปรากฏการณ์นี้จะเกิดขึ้นได้โดยมีเงื่อนไขว่าการติดต่อสัมพันธ์กันระหว่างปัจเจกชนด้วยกันต้องเกิดขึ้นก่อน. ส่วนรูปแบบของการติดต่อสัมพันธ์กันนี้ก็ถูกกำหนดอีกครั้งจากการผลิต.

ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชาติต่างๆที่แตกต่ากันขึ้นอยู่กับระดับการพัฒนาหลังการผลิตของแต่ละชาติ, และระดับการแบ่งงาน และการติดต่อสัมพันธ์ภายในประเทศ. ข้อความนี้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป. ไม่เพียงแต่ความสัมพันธ์ของประชาชาติหนึ่งกับอีกประชาชาติหนึ่งเท่านั้น, หากแต่ยังรวมถึงโครงสร้างภายในประชาชาติทั้งหมดด้วย ที่

* แปลจาก Supplementary Texts of Marx and Engels on Problems of Historical Periodisation; from "THE GERMAN IDEOLOGY" (PART 1) ในหนังสือ *Karl Marx, Pre-capitalist Economic Formations*, translated by Jack Cohen with an introduction by Eric J. Hobsbawm (New York: International Publishers, 1977) pp. 121-138.

ขึ้นอยู่กับการผลิตของประชาชาติ และการคึกคักของสัมพันธภาพในและภายนอกประเทศว่าบรรลุนั้นตอนไหนของการพัฒนา. พลังการผลิตของประชาชาติหนึ่งได้รับการพัฒนาไปมากน้อยเพียงไร แสดงออกมาได้อย่างชัดเจนจากลำดับขั้นของการแบ่งงานที่ได้เกิดขึ้น. พลังการผลิตใหม่แต่ละสิ่งล้วนนำไปสู่การพัฒนาของการแบ่งงานมากขึ้นเรื่อย ๆ เท่าที่พลังการผลิตใหม่ไม่ใช่เป็นเพียงการขยายพลังการผลิตออกไปในทางปริมาณเท่านั้น (เช่น การบุกเบิกที่ดินใหม่สำหรับการเกษตร).

การแบ่งงานภายในประชาชาติหนึ่ง ประการแรกนำไปสู่การแยกการใช้แรงงานทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมออกจากการใช้แรงงานทางเกษตร, และฉะนั้นจึงนำไปสู่การแยกเมืองและชนบทออกจากกันและนำไปสู่การปะทะกัน ในผลประโยชน์ของแต่ละคู่. พัฒนาการต่อไปของการแบ่งงาน นำไปสู่การแยกการใช้แรงงานพาณิชยกรรมออกจากการใช้แรงงานอุตสาหกรรม. ในขณะเดียวกันโดยการแบ่งงานนี้ทำให้สาขาการผลิตต่าง ๆ (branches) เกิดการแบ่งงานขั้นต่อไปอีกมากมายหลายอย่างโดยที่ปัจเจกชนทั้งหลายร่วมมือกันในการใช้แรงงานประเภทที่แน่นอนต่าง ๆ. ฐานะหรือตำแหน่งโดยสัมพัทธ์ของกลุ่มปัจเจกชนทั้งหลาย ถูกกำหนดโดยวิธีการที่ใช้ในการเกษตรกรรม, อุตสาหกรรม, และพาณิชยกรรม (ลัทธิพ่อบ้าน (patriarchalism), ทาส, ฐานันดรศักดิ์, ชนชั้นต่าง ๆ). เงื่อนไขเช่นเดียวกันนี้ก็เกิดขึ้นในความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างประชาชาติที่แตกต่างกัน (โดยกำหนดให้มีการคึกคักของสัมพันธภาพที่ได้พัฒนาไปมากแล้ว).

ลำดับขั้นต่าง ๆ ในพัฒนาการของการแบ่งงานก็คือรูปแบบต่าง ๆ มากมายของระบบกรรมสิทธิ์นั่นเอง, คือลำดับขั้นในการแบ่งงานที่ดำรงอยู่ขณะนั้นกำหนดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของปัจเจกชนเกี่ยวกับวัตถุ, เครื่องมือ, และผลผลิตของแรงงาน.

รูปแบบแรกของกรรมสิทธิ์คือ ระบบกรรมสิทธิ์ของชาติกุล (tribal ownership). มันสอดคล้องกับลำดับขั้นที่ยังไม่พัฒนาของการผลิต, โดยการที่ผู้คนยังชีพด้วยการล่าสัตว์และตกปลา, การเลี้ยงสัตว์หรือ, ในขั้นสูงสุด, ก็ด้วยการเกษตรกรรม. ในกรณีการยังชีพด้วยการเกษตรกรรมก็ต้องมีที่ดินจำนวนมากที่ยังไม่ได้ทำการเพาะปลูกพร้อมอยู่ก่อน การแบ่งงานในลำดับขั้นนี้ยังเป็นแบบพื้นฐานอยู่มากและยังจำกัดอยู่ในระดับต่ำและรอการขยายตัวต่อไปจากการแบ่งงานตามธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นจากการเกิดระบบครอบครัว. ดังนั้นโครงสร้างทางสังคมจึงถูกจำกัดอยู่ที่ขยายตัวของครอบครัว; โครงสร้างทางสังคมนี้ประกอบด้วยหัวหน้าครอบครัวในระบบพ่อบ้าน (patriarchal family); รองจากพวกนี้ลงมาคือสมาชิกของชาติกุล; ต่ำสุดก็คือพวกทาส. การใช้ทาสยังไม่ปรากฏชัดในครอบครัวจะค่อย ๆ พัฒนาขึ้นพร้อมกับการที่ประชากรและความต้องการเพิ่มขึ้น, และพร้อมกับกาขยายตัวของความสัมพันธ์ภายนอก เช่น การทำสงครามหรือการค้า.

รูปแบบที่สองของกรรมสิทธิ์คือ ระบบกรรมสิทธิ์ของประชาคมโบราณ (ancient communal) และรัฐ (State) ซึ่งก่อตัวขึ้นโดยเฉพาะจากการรวมตัวกันของหลาย ๆ ชาติกุลเข้ามาอยู่ใน

เมืองโดยมีข้อตกลงกันหรือไม่ก็โดยการยึดครอง, และในชุมชนก็ยังคงมีทาสคิมาค้วย. นอกจากกรรมสิทธิ์ประชาชนแล้วก็ยังมีทรัพย์สินส่วนบุคคลที่กำลังเกิดขึ้นมา แต่แรกก็เป็นสังหาริมทรัพย์ (ทรัพย์สินเคลื่อนที่) ต่อมาก็คือสังหาริมทรัพย์ (ทรัพย์สินเคลื่อนที่ไม่ได้), แต่มันยังมีได้เป็นรูปแบบปกติธรรมดาที่ขึ้นต่อกรรมสิทธิ์ประชาชน. ต่อเมื่อมีการตั้งชุมชนขึ้นมาได้เท่านั้น พลเมือง (citizen) จึงจะมีอำนาจเหนือทาสที่ใช้แรงงาน, และด้วยเหตุนี้เอง, บรรดาพลเมืองจึงต้องยอมรับรูปแบบของกรรมสิทธิ์ประชาชน. ทรัพย์สินส่วนบุคคลของประชาชนนี้เองที่บีบบังคับให้พลเมืองที่แข็งขันคงอยู่ในรูปแบบของความสัมพันธ์กันตามธรรมชาติอันนี้ โดยที่พวกเขาดำรงตัวอยู่เหนือบรรดาทาสจากเหตุผลนี้เอง โครงสร้างทั้งหมดของสังคมที่อยู่บนกรรมสิทธิ์ประชาชนนี้และทำให้ประชาชนมีอำนาจนั้นต้องเสื่อมทรุดลงในระดับเดียวกับสังหาริมทรัพย์ส่วนบุคคลวิวัฒนาการขึ้นมา. การแบ่งงานกันมีการพัฒนาขึ้นมาแล้ว เมืองกับชนบทได้เป็นปฏิปักษ์ต่อกันแล้ว; ต่อจากนั้นรัฐที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของเมืองก็เป็นปฏิปักษ์กับรัฐที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของชนบท, และภายในตัวเมืองเอง อุตสาหกรรมก็เป็นปฏิปักษ์กับการค้าทางทะเล. ความสัมพันธ์ทางชนชั้นระหว่างพลเมืองกับทาส บัดนี้ก็เข้าสู่ขั้นพัฒนาที่สมบูรณ์.

การตีความประวัติศาสตร์ทั้งหมดนี้ก็จะขัดแย้งกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการยึดครองมาจนถึงปัจจุบันนี้ ความรุนแรง, สงคราม, การแย่งชิง, ช่มชืด, และเช่นฆ่า, ฯลฯ ได้รับความยอมรับว่าเป็นพลั้งคิน

ของประวัติศาสตร์. ในที่นี้เราต้องจำกัดแต่เพียงประเด็นหลักๆและใช้เพียงตัวอย่างที่เด่นชัดเท่านั้น เช่น การทำลายอารยธรรมเก่าโดยพวกอนารยชนกับผลที่ตามมาซึ่งก็คือการก่อรูปขององค์การจัดตั้งทางสังคมแบบใหม่อย่างสิ้นเชิง (โรมกับพวกอนารยชน; ศักดินานิยมกับพวกโกล (Gaul); จักรวรรดินิยมไบแซนไทน์ (Byzantine) กับพวกเคอร์ค (Turks)). เนื่องจากการยึดครองของพวกอนารยชน ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สงครามในตัวเองจึงยังคงเป็นรูปแบบการศึกต่อลัทธิที่เกิดขึ้นเป็นประจำ, ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ได้มากเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น, และเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นก็จำเป็นที่ความต้องการปัจจัยการผลิตใหม่มาแทนที่อันเก่า, ซึ่งเท่าที่เป็นไปได้, ก็เป็นเพียงวิธีการผลิตอย่างหยาบเท่านั้น. อย่างไรก็ตาม, สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในอิตาลีเป็นไปอีกแบบ. กล่าวคือการรวมกระจุกของทรัพย์สินที่ดิน (ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นผลมาจากการซื้อและการเป็นหนี้สินเท่านั้น, หากยังมาจากการได้มรดกตกทอดเพราะการครองชีวิตคู่อย่างไว้ชื่อผูกพันเป็นไปอย่างแพร่หลายและการแต่งงานก็หายากเต็มที่. ดังนั้นครอบครัวเก่าก็ตายไป แล้วทรัพย์สินสมบัติของพวกนั้นก็ตกมาอยู่ในมือของคนจำนวนน้อย) และการเปลี่ยนที่ดินนั้นเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์ (ซึ่งไม่เพียงแต่มีสาเหตุมาจากพลังทางเศรษฐกิจที่ยังคงมีบทบาทจนถึงปัจจุบันนี้ แต่ยังเป็นเพราะการนำเข้าข้าวสาลีซึ่งเป็นบรรณาการหรือปล้นสดมภ์มา และเพราะการที่อุปสงค์ต่อข้าวสาลีของอิตาลีก็ลดลงเนื่องจากการนำเข้ามัน) ทำให้เกิดสภาพที่เกือบจะไม่มีประชาชนที่เป็นเสรี

เหลืออยู่เลย. พวกทาสคนแล้วคนเล่าตายไป, และจำเป็นต้องนำทาสใหม่เข้าแทนที่อย่างค่อเนื่อง. ระบบทาสจึงยังคงเป็นพื้นฐานของระบบการผลิตทั้งหมด. สามัญชน (Plebeians) ซึ่งอยู่กลางระหว่างเสรีชนกับทาส, ก็ไม่เคยเป็นอะไรได้มากไปกว่ากรรมาชีพที่ไร้ระเบียบวินัย (proletarian robble). กรุงโรมแท้ที่จริงแล้วไม่เคยเป็นอะไรมากไปกว่านครหนึ่ง; ความเกี่ยวพันของกรุงโรมกับจังหวัดต่าง ๆ จำกัดอยู่แค่ในทางการเมืองและอาจถูกทำให้แตกกระจายไปได้ค่อนข้างง่ายตายอีกครั้งโดยเหตุการณทางการเมือง.

เมื่อทรัพย์สินส่วนบุคคลมีพัฒนาการต่อไปอีก เราจะพบเป็นครั้งแรกว่าเงื่อนไขเดียวกันนี้เราก็จะพบอีกครั้งแล้วครั้งเล่า, แต่เป็นไปในขอบเขตที่กว้างขวางกว่าเมื่อทรัพย์สินส่วนบุคคลยุคสมัยใหม่เกิดขึ้นมา. คำหนึ่งการรวมกระจุกของทรัพย์สินส่วนบุคคล, ซึ่งเริ่มขึ้นในสมัยแรก ๆ ของโรม (ดังที่เห็นในกฎหมายทางเกษตรลิซิเนียน (Licinian)), และดำเนินไปอย่างรวดเร็วจากสมัยสงครามกลางเมืองและโดยเฉพาะภายใต้การปกครองขององค์จักรพรรดิ; อีกคำหนึ่งซึ่งควบคู่ไปกับสิ่งนี้ก็คือการเปลี่ยนแปลงชาวนาน้อยสามัญชนไปเป็นกรรมาชีพ, อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคนส่วนน้อยอยู่ตรงกลางระหว่างพลเมืองที่มีทรัพย์สินสมบัติกับทาส, จึงไม่อาจสามารถบรรลุการพัฒนาที่เป็นอิสระได้.

กรรมสิทธิ์รูปแบบที่สาม คือ ทรัพย์สินศักดินาหรือฐานันดร (feudal or estate property). ตำนานโบราณเริ่มต้นจากเมือง และอาณาเขตจำนวนน้อยนิดของมัน, ยุคกลางก็เริ่มต้นจาก

ชนบท. จุดเริ่มต้นที่แตกต่างกันนี้ถูกกำหนดจากประชากรที่มีอยู่อย่างเบาบางในขณะนั้น, โดยการจัดกระจายในบริเวณอันกว้างขวางและผู้ยึดครองก็ไม่สามารถเพิ่มจำนวนขึ้นได้อย่างมาก. ตรงข้ามกับกรีกและโรม, การพัฒนาของระบอบศักดินาได้ขยายออกไปบนพื้นที่กว้างใหญ่มาก, อันเป็นผลจากการรุกรานของโรมันและการแพร่หลายของเกษตรกรรมที่ไปพร้อมกับมัน. ศตวรรษสุดท้ายในช่วงที่จักรวรรดิโรมันกำลังเสื่อมและการรุกรานของพวกอนารยชน ได้ทำลายพลังการผลิตไปจำนวนมาก; เกษตรกรรมทรุดโทรมลง, อุตสาหกรรมเสื่อมทรุดเนื่องจากขาดตลาด การค้ายุติไปหรือไม่ก็หยุดชะงักขาดตอนไปอย่างมาก จำนวนประชากรในชนบทและในเมืองลดลง. จากเงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้และวิธีของการจัดตั้งของผู้ยึดครองที่กำหนดโดยเงื่อนไขเหล่านี้, ทรัพย์สินระบบศักดินาพัฒนาไปภายใต้อิทธิพลของธรรมเนียมทางทหารเยอรมัน (Germanic). กรรมสิทธิ์ศักดินาก็คล้ายคลึงกับระบอบกรรมสิทธิ์ศักดินาและกรรมสิทธิ์ประชาคมคือ ต่างก็วางอยู่บนพื้นฐานของชุมชน; แต่ชนชั้นที่ทำการผลิตโดยตรงไม่ใช่ชนชั้นทา สดังเช่นในชุมชนโบราณ, แต่เป็นชาวนาน้อยที่ตกเป็นทาสศักดินา. หน้าที่ที่ระบบศักดินาได้พัฒนาอย่างเต็มที่ ความขัดแย้งที่เป็นปฏิปักษ์กับเมืองก็เกิดขึ้น. ระบบฐานันดรในกรรมสิทธิ์ที่ดิน, และกองกำลังติดอาวุธของผู้ติดตามที่ผูกติดกับมัน, ทำให้ขุนนางมีอำนาจเหนือพวกทาสศักดินา (Serfs), การจัดตั้งในระบบศักดินาก็เช่นเดียวกับในระบอบกรรมสิทธิ์ประชาคมยุคโบราณ กล่าวคือ เป็นการ

รวมตัวกันต่อต้านชนชั้นที่ทำการผลิตซึ่งตกอยู่ใต้อาณัติ แต่รูปแบบของการรวมตัวกันและความสัมพันธ์กับผู้ผลิตโดยตรงนั้น มีความแตกต่างกัน เนื่องจากเงื่อนไขของการผลิตมีความแตกต่างกันเอง.

การจัดตั้งแบบศักดินาในกรรมสิทธิ์ที่ดินมีคู่ (counterpart) ของมันในเมืองในรูปทรัพย์สินบริษัท (corporative property) อันเป็นองค์การจัดตั้งแบบศักดินาในทางการค้า. ในกรณีทรัพย์สินที่สำคัญอยู่ในแรงงานปัจเจกชนแต่ละบุคคล. ความจำเป็นในการรวมตัวกันเข้าต่อต้านขุนนางนักปล้นสมบัติ (robber-nobility) ที่มีการจัดตั้ง, ความต้องการในตลาดที่ครอบคลุมทั่วชุมชนหมู่บ้านในยุคที่ทันอุตสาหกรรมขณะเดียวกันก็เป็นพ่อค้าด้วย, บรรดาทาสกสิกรที่หลบหนีเข้ามาอยู่รวมกันในเมืองที่กำลังก่อตัวขึ้นต่างก็มีการแข่งขันกันขึ้น, โครงสร้างระบบศักดินาของทั้งประเทศ : ปัจจัยทั้งหมดนี้รวมกันเข้าทำให้เกิดสมการข้างฝีมืออาชีพขึ้น. นอกจากนี้, เงินทุนของช่างฝีมือแต่ละคนที่ค่อยๆสะสมมากขึ้นเรื่อย และจำนวนนายจ้างซึ่งค่อนข้างคงที่เมื่อเทียบจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างลูกจ้างพเนจร (journeyman) และลูกมือฝึกหัด (apprentice) ขึ้นมา, ซึ่งความสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดระบบแบ่งชั้น (hierarchy) ขึ้นในเมืองซึ่งคล้ายกับที่เกิดขึ้นในชนบท.

คั้งนี้รูปแบบหลักของทรัพย์สินระหว่างยุคศักดินาคำหนึ่งจึงประกอบไปด้วย ทรัพย์สิน ที่ดินที่มีแรงงานทาสกสิกรผูกติดอยู่ด้วย และอีกคำหนึ่งคือ แรงงานของปัจเจกชนที่มีทุนขนาดเล็ก

ควบคุมบัญชีแรงงานของพวกเขาจนเจรร องค์การจัดตั้งของทั้งสองคำนี้ต่างถูกกำหนดด้วยเงื่อนไขที่จำกัดของการผลิต—คือการเพาะปลูกขนาดเล็กและเป็นแบบบุพกาล และอุตสาหกรรมแบบงานฝีมือ (craft type of industry) มีการแบ่งงานกันทำน้อย ในยุคที่รุ่งเรืองของระบอบศักดินา, ที่ดินแต่ละผืนบรรลุเอาความซึบแย้งระหว่างเมืองกับชนบทเข้าไว้ในตัวมันเอง และการแบ่งเป็นฐานันดรต่าง ๆ คำนึงไปอย่างเข้มงวด; แต่นอกจากการแบ่งฐานันดรเป็นเจ้า, ขุนนาง, พระ, และชาวนา; ส่วนในเมืองก็มีนายจ้าง, ผู้พเนจร, ลูกมือฝึกหัด, หลังจากนั้นไม่นานก็มีพวกใช้แรงงานรับจ้างทั่วไปในเมืองบ้าง ก็ไม่มีการแบ่งที่สำคัญเกิดขึ้นอีก. ในการเกษตร, ความยากลำบากเกิดขึ้นเนื่องจากระบบศักดินาที่ดินออกเป็นชั้น, นอกจากนี้ก็ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ อุตสาหกรรมครัวเรือนของชาวนาเอง. ในด้านอุตสาหกรรม ไม่มีการแบ่งงานกันทำเลยภายในแต่ละสาขาอาชีพ และมีการแบ่งงานน้อยมากในระหว่างสาขาอาชีพที่ต่างกัน. การแบ่งแยกอุตสาหกรรมกับพาณิชย์กรรมเกิดขึ้นมาก่อนแล้วในเมืองเก่าแก่; ส่วนในเมืองใหม่กว่าก็ค่อยพัฒนาที่หลังเมื่อบรรดาหัวเมืองทั้งหลายเข้ามามีความสัมพันธ์ร่วมกัน.

การรวบรวมเข้ามาเป็นกลุ่มของอาณาเขตที่กว้างใหญ่จนเป็นราชอาณาจักรแบบศักดินาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับขุนนางเจ้าที่ดิน (landed nobility) เช่นเดียวกับตัวเมือง. คั้งนี้องค์การจัดตั้งของชนชั้นปกครอง, ขุนนาง, ในทุกหนทุกแห่งจึงมีลักษณะเป็นประมุข.

(2)

การแบ่งแยกครั้งยิ่งใหญ่สุดระหว่างแรงงานวัตถุ (กาย) กับแรงงานสมองก็คือการแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบท. ความเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างเมืองกับชนบทเริ่มต้นจากการเปลี่ยนผ่านจากยุคอารยธรรมเข้าสู่ยุคอารยธรรม, จาก (ชุมชน) ชนิกฤตเข้าสู่ (ชุมชน) รัฐ จากท้องถิ่นสู่ประชาชาติและดำเนินไปตลอดทั่วทั้งประวัติศาสตร์ของยุคอารยธรรมจนถึงปัจจุบัน (สันนิบาตต่อต้านกฎหมายธัญพืช: Anti-Corn Law League) การดำรงอยู่ของเมืองหมายความว่าจำเป็นต้องมีการบริหารตำรวจ, ระบบภาษีอากร, ฯลฯ พร้อมๆ กันไปหรือกล่าวสั้น ๆ คือ ต้องการระบบเทศบาล, และการเมืองโดยทั่วไปนั่นเอง. จากนี้การแบ่งประชากรออกเป็นสองชนชั้นใหญ่ก็เป็นทีที่ประจักษ์ชัดเป็นครั้งแรก การแบ่งเช่นนี้ตั้งอยู่บนการแบ่งงานกันทำและเครื่องมือในการผลิตโดยตรง โดยความจริงแล้ว เมืองเป็นสถานที่รวมกระจุก ประชากร, เครื่องมือในการผลิต, เงินทุน, ความสุขสบาย, ความจำเป็นต่างๆ ในขณะที่ชนบทแสดงถึงข้อเท็จจริงที่ตรงกันข้าม คือภาวะโดดเดี่ยวและการกระจาย ความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างเมืองกับชนบทสามารถดำรงอยู่ได้ก็เนื่องจากทรัพย์สินส่วนตัว. มันเป็นการแสดงออกอย่างหยาบที่สุดในการบีบบังคับให้ปัจเจกชนยอมขึ้นต่อการแบ่งงาน, ภายใต้กิจกรรมแน่นอนที่บังคับเขาอยู่—การบีบบังคับนี้ทำให้คนๆหนึ่งเป็นสัตว์เมืองที่ถูกจำกัด, และทำให้อีกคนหนึ่งเป็นสัตว์ชนบทที่ถูกจำกัด. อีกทั้งยังสร้าง ความขัดแย้งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของพวกเขาขึ้น

มาใหม่ ๆ ทุก ๆ วัน. แรงงานในที่นี้จึงเป็นสิ่งสำคัญ นั่นคือการมีอำนาจเหนือปัจเจกชน, และทราบเท่าที่ปัจเจกชนดำรงอยู่, ทรัพย์สินส่วนบุคคลก็ต้องดำรงอยู่. การขจัดความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างเมืองกับชนบทเป็นหนึ่งในบรรดาเงื่อนไขแรกของการใช้ชีวิตในประชาคม, เงื่อนไขหนึ่งจะต้องอาศัยพื้นฐานทางวัตถุจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่สามารถบรรลุได้ลำพัง แต่อาศัยเจตนารมณ์ เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ใคร ๆ เพียงแต่มองครั้งเดียวเท่านั้นก็สามารถเข้าใจได้ (เงื่อนไขเหล่านี้ยังจะต้องระบุเป็นข้อ ๆ ไปอีก). การแบ่งแยกระหว่างเมืองกับชนบท อาจเข้าใจได้ว่าเป็นแบ่งแยกระหว่างทุนกับทรัพย์สินที่ดิน (Landed property) เพราะการเริ่มต้นของการดำรงอยู่และการพัฒนาของทุนนั้นเป็นอิสระจากทรัพย์สินที่ดิน การเริ่มต้นของทรัพย์สินจึงมีรากฐานก็แต่ในแรงงานและการแลกเปลี่ยน.

ในตัวเมืองซึ่งในสมัยกลางไม่ได้รับการสืบทอดอย่างสมบูรณ์มาจากยุคก่อน แต่เป็นการก่อรูปขึ้นใหม่โดยทาสกสิกรที่กลายเป็นเสรีชน, แต่ละคนมีแรงงานตนเองเท่านั้นที่เป็นทรัพย์สินนอกจากทุน (capital) เล็กน้อยที่แต่ละคนพกพา. ทุนเช่นว่านี้แทบทั้งหมดก็เป็นแค่เพียงเครื่องมือที่จำเป็นที่สุดสำหรับงานฝีมือของพวกเขา. (ปรากฏการณ์ในช่วงต่อมาในเมืองก็คือ) คนงานแต่ละอาชีพก็ต้องเข้ามารวมเป็นสมาคมช่างฝีมืออาชีพ (ซึ่งมีมูลเหตุอยู่หลายประการคือ) การแข่งขันของพวกทาสกสิกรซึ่งพากันหนีเข้าสู่ตัวเมืองอย่างสม่ำเสมอ, สงครามระหว่างชนบทกับเมืองที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ

เสมอซึ่งทำให้เกิดความจำเป็นในการจัดตั้งกองกำลังทหารในเมือง (เทศบาล), ความผูกพันของการมีกรรมสิทธิ์ร่วมในงานเฉพาะแต่ละชั้น, ความจำเป็นที่คองมีโรงเรือนร่วมกันสำหรับการขายสินค้า ในระยะที่ช่างฝีมือก็เป็นพ่อค้าด้วยในเวลาเดียวกัน, และผลจากการที่คองผู้ที่ไม่มีการรับอนุญาตออกจากโรงเรือนเหล่านี้, ความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของช่างฝีมือต่าง ๆ, ความจำเป็นในการป้องกัน ความชำนาญที่ได้มาจากการทำงานอย่างยากลำบาก, และการที่ทั่วทั้งประเทศมีองค์การจัดตั้งแบบกักตุน ในจุดนี้เราจะไม่พูดในรายละเอียดถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของระบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ซึ่งก่อตัวขึ้นมาจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในเวลาต่อ ๆ มา

การหลบหนีของทาสกสิกร (serfs) เข้ามาสู่ตัวเมืองดำเนินไปอย่างไม่มีมีการขาคอนทราลระยะสมัยของยุคกลาง. บรรดาทาสกสิกรเหล่านี้ซึ่งถูกเจ้าขุนมูลนายลงโทษในชนบท, ต่างแยกย้ายกันเข้าเมืองซึ่งพวกเขาพบกับชุมชนที่มีการจัดตั้งที่เขาไม่มีอำนาจก่อกำเนิดได้เลย และในเมืองนี้พวกทาสกสิกรต้องยอมอยู่ในสถานะทางสังคม ซึ่งกำหนดไว้ให้พวกเขาโดยความต้องการแรงงานของพวกเขา และโดยผลประโยชน์ของคู่แข่งที่เป็นชาวเมืองที่มีการจัดตั้งอยู่ก่อนแล้ว. คนงานเหล่านี้ซึ่งต่างก็แยกกันเข้ามาในเมืองไม่มีวันเสียที่จะได้มีอำนาจอะไร: เพราะถ้าการใช้แรงงานของเขาเป็นแบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพซึ่งจำต้องเรียน, นายช่างแห่งสมาคมฯ ก็คัดปลงพวกเขาไปคามเจตนาธรรมดา และจัดตั้งพวกเขาตามผลประโยชน์ของพวกเขาเอง; หรือถ้าการใช้แรงงานของพวกเขา

เป็นแบบที่ไม่จำเป็นต้องเรียน ซึ่งไม่ได้เป็นแบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพ พวกเขา ก็กลายเป็นผู้ใช้แรงงานรายวัน และไม้อาจจะจัดตั้งขึ้นมาได้ และคงเป็นได้เพียงฝูงชน (rabble) เท่านั้น. ความต้องการผู้ใช้แรงงานรายวันในเมืองสร้างฝูงชน (rabble) บรรดาตัวเมืองเหล่านี้เป็น "สมาคม" อย่างแท้จริง และตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการโดยตรงในการให้การคุ้มครองทรัพย์สิน, และเพิ่มพูนปัจจัยของการผลิต และให้ความคุ้มครองต่อสมาชิกแต่ละคน ฝูงชนก่อกำเนิดในเมืองเหล่านี้ไม่มีอำนาจอะไรทั้งสิ้น และประกอบขึ้นด้วยปัจเจกชนแต่ละคน ซึ่งแยกกันเข้ามาในเมืองโดยไม่รู้จักกันและอยู่แบบไม่มีการจัดตั้งในการเผชิญหน้ากับอำนาจที่มีการจัดตั้ง, มีการศึกษาสำหรับการสงคราม, และเผ่ามองพวกก็เขาอย่างเห็นแก่ตัว, พวกลูกจ้างพนเนอร์และลูกมือฝึกหัดถูกจัดตั้งตามลักษณะงานฝีมือแต่ละอย่างตามที่มีน สอดคล้องที่สุดกับผลประโยชน์ของบรรดานายช่าง. ความสัมพันธ์แบบลูกขุ่นต่อพ่อ (filial) เมื่อเทียบกับนายของเขา ทำให้นายช่างมีอำนาจอยู่สองด้านด้วยกัน ในด้านหนึ่งเนื่องจากเขามีอิทธิพลเหนือทั้งชีวิตของพวกลูกจ้างพนเนอร์, และอีกด้านหนึ่งเนื่องจากลูกจ้างพนเนอร์ที่ทำงานกับนายคนเดียวกันก็มีความผูกพันที่เป็นจริงเกิดขึ้นมาผูกมัดพวกเขาเข้าไว้ด้วยกันต่างหากจากลูกจ้างพนเนอร์ของนายช่างคนอื่น ๆ และเป็นการแยกพวกเขาออกมาจากพวกนั้น. และในที่สุด ลูกจ้างพนเนอร์ก็ถูกผูกมัดกับระเบียบที่คองอยู่ ด้วยผลประโยชน์อย่างง่าย ๆ ที่พวกเขา ก็อยากเป็นนายช่างเสียเอง. ดังนั้น ขณะที่อย่างน้อยที่สุด ฝูงชนก็สามารถก่อการจลาจลต่อระบบการปกครองทั้งหมดของเมือง ลูกจ้างพนเนอร์ไม่เคยทำอะไร ได้มากกว่าการกระทำ

เล็ก ๆ น้อย ๆ โดยแสดงอาการกระตือรือร้น
ภายในแต่ละสมาคมช่างฝีมืออาชีพ, ซึ่งเป็นสิ่งที่
ธรรมชาติที่สุดของสมาคมช่างฝีมือ. แต่การจลาจล
ของผู้คนยังคงไม่มีผลอะไรเลย เนื่องจากพวกเขา
ไม่มีอำนาจอะไรเลย, การลุกฮือครั้งใหญ่ ๆ ในยุค
กลางล้วนแต่ขยายมาจากชนบท, แต่มันก็ไม่มีผล
อะไรอีกเหมือนกัน. เนื่องมาจากลักษณะการจัด
กระจาย และการดำรงอยู่ตามธรรมชาติของชาวนา.

ในครัวเมือง, การแบ่งงานระหว่างแต่ละ
สมาคมช่างฝีมืออาชีพยังเป็นเรื่องตามธรรมชาติ,
และในสมาคม ๆ เอง การแบ่งงานก็มีได้เกิด
ขึ้นมาระหว่างคนงานแต่ละคน. คนงานทุกคน
จึงต้องมีความชำนาญในงานทั้งกระบวนการ, ต้อง
สามารถทำทุกสิ่งที่ทำได้ด้วยเครื่องมือของตนเอง.
การค้าขายที่มีอยู่อย่างจำกัด และการคมนาคม
ระหว่างเมืองแต่ละเมืองที่ยังมีอยู่น้อย, การขาด
แคลนประชากรและความต้องการที่ยังไม่ขยายตัว
ทำให้การแบ่งงานในระดับสูงไม่อาจเกิดขึ้นมาได้,
ดังนั้นใครก็ตามที่ต้องการจะขึ้นมาเป็นนายจ้างจึง
ต้องมีความชำนาญในส่วนทั้งหมดของงานฝีมือ.
ฉะนั้นจึงพบว่าช่างฝีมือในยุคกลางมีความสนใจใน
งานฝีมือในงานของเขา, ซึ่งทำให้เขาสามารถ
สร้างสรรค์ความสามารถเชิงศิลปะเฉพาะตัวของคน
ขึ้นมา. จากเหตุผลอันนี้เอง, ช่างฝีมือยุคกลาง
แต่ละคนจึงทุ่มเทอย่างสุดฝีมือให้กับงานของเขา ซึ่ง
เขามีความสัมพันธ์อย่างพอใจและผูกพันราวกับ
ทาส และเขาขึ้นท้องถิ่นของเขาในระดับที่สูงกว่า
คนงานยุคสมัยใหม่ ซึ่งไม่มีความรู้สึกประทับใจ
อะไรกับงานของเขา,

ทุนในครัวเมืองเหล่านี้เป็นทุนโดยธรรมชาติ,
ประกอบด้วยบ้านหลังหนึ่ง, เครื่องมือสำหรับทำ
งานฝีมือ, และลูกค้าที่สืบทอดกันมาตามธรรมชาติ
และทุนไม่อาจเป็นจริงขึ้นมาได้ (realisable),
เนื่องจากความล่าช้าในการค้าขายและขาดการ
หมุนเวียน (circulation), ทุนจึงสืบทอดจากพ่อ
มายังลูก. ไม่เหมือนกับทุนสมัยใหม่, ซึ่งสามารถ
ตีราคาเป็นเงินได้ และสามารถนำไปลงทุนได้ใน
เรื่องนั้นเรื่องนั้นโดยไม่เป็นของแปลกอะไรเลย, ทุน
แบบนี้จึงเกี่ยวพันโดยตรงกับงานเฉพาะของเจ้าของ
และแยกไม่ออกจากงานนั้น และภายในขอบเขต
เช่นนี้มันก็เป็นทุนที่เป็น "มรดก" ("estate"
capital).

การขยายตัวขึ้นต่อไปของการแบ่งงานคือ
การแยกการผลิตและการพาณิชย์ออกจากกัน อัน
เป็นการก่อรูปของชนชั้นพ่อค้าแบบพิเศษ, ใน
ครัวเมืองการแยกนี้ได้รับการสืบทอดมาจากก่อน
หน้านั้น (ในบรรดาสิ่งต่าง ๆ ที่สืบทอดมากับพวก
ยิว) และในเวลาไม่นานนักก็ปรากฏในรูปแบบ
ใหม่. จากนั้นจึงเกิดความเป็นไปได้ในการคิดต่อ
ทางการค้าที่แผ่ไปพันบ้านเมืองที่ใกล้เคียงกัน และ
ความเป็นไปได้นี้ก็ขึ้นอยู่กับวิธีการคมนาคมที่มีอยู่,
กับสภาพความปลอดภัยของสาธารณชนในชนบท
ซึ่งกำหนดโดยเงื่อนไขทางการเมือง (ดังที่รู้จักกันทั่ว
ไปว่า ตลอดยุคกลางพ่อค้าเดินทางไปกับกอง
คาราวานที่ติดอาวุธ), และโดยความต้องการที่สำ
หลังกว่าหรือก้าวหน้ากว่า (กำหนดจากชนชั้นคอนของ
วัฒนธรรมที่บรรลุ) ของขอบเขตที่ติดต่อกันและเข้าไป
ได้ถึง. เมื่อการพาณิชย์เกิดขึ้น สิทธิพิเศษของ
ชนชั้นหนึ่งก็เกิดขึ้น, เมื่อบรรดาพ่อค้าได้ขยาย
การค้าออกไปนอกอาณาบริเวณรอบ ๆ ครัวเมือง

การกระทำที่ตอบสนองต่อกัน ระหว่างการผลิตกับการพาณิชย์ก็เกิดขึ้นทันที. เมืองก็เข้ามามีความสัมพันธ์กับเมืองอื่นๆ, เครื่องมือใหม่ๆ ก็ถูกนำจากเมืองหนึ่งไปสู่อีกเมืองหนึ่ง, และการแบ่งแยกการผลิตกับการพาณิชย์ในไม่ช้าก็เรียกร้องให้เกิดสาขาการผลิตใหม่ๆ ระหว่างเมืองแต่ละแห่ง, ซึ่งต่างก็เลือกทำในสาขาของอุตสาหกรรมที่เป็นหลักของตน. ข้อจำกัดของท้องถิ่นที่มีมาแต่ก่อนๆ เริ่มค่อยๆ เสื่อมลงไป.

ในยุคกลาง พลเมืองของแต่ละเมืองถูกบังคับให้จำต้องสามัคคีกันต่อต้านขุนนางเจ้าที่ดินเพื่อรักษาชีวิตและสวัสดิภาพของพวกเขา. การขยายตัวของการค้าและการก่อสร้างระบบคมนาคม, ทำให้แต่ละเมืองที่แยกกันอยู่ได้เข้ามารู้จักกัน (to get to know) โดยเมืองเหล่านี้ต่างก็ปกป้องรักษาผลประโยชน์อันเดียวกัน ในการต่อสู้กับฝ่ายปรปักษ์เดียวกัน. ชนชั้น (กลุ่ม) ชาวเมืองแห่งนคร (burgher class) ก่อตัวขึ้นมาอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากบรรษัท [กลุ่มพ่อค้าที่รวมกันเป็นสมาคม (corporations)] ในท้องถิ่นของชาวเมือง (burgher). เงื่อนไขในชีวิตของชาวเมืองแต่ละคนเป็นเงื่อนไขอันเดียวกัน สำหรับพวกเขาทั้งหมดและเป็นปัจเจกชนแต่ละคน, ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุที่พวกเขาเป็นปฏิบัติกับความสัมพันธ์ที่ดำรงอยู่ และจากวิถีของการใช้แรงงานที่กำหนดโดยสิ่งเหล่านี้. ชาวเมืองสร้างเงื่อนไขเหล่านี้ขึ้นมาครอบงำที่พวกเขาได้สลัดตัวให้เป็นเสรีจากพันธนาการของระบบศักดินา ซึ่งสร้างพวกเขาขึ้นมาครอบงำที่พวกเขายังถูกกำหนดโดยความเป็นปฏิบัติกับระบบศักดินาที่ยังดำรงอยู่. เมื่อแต่ละเมืองเริ่มมีการรวมตัวเป็น

สมาคม [มีการคิดค้ำสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด] เงื่อนไขร่วมกันเหล่านี้ก็พัฒนาขึ้นมาเป็นเงื่อนไขทางชนชั้น. เงื่อนไขเดียวกัน, การเป็นปฏิบัติเดียวกัน, ผลประโยชน์อันเดียวกันเหล่านี้ล้วนจำเป็นต้องเกิดธรรมเนียมปฏิบัติอย่างเดียวกันขึ้นมาทุกแห่งหน. ทำนองเดียวกันชนชั้นภูมิพี (bourgeoisie) เองค่อยๆ พัฒนาไปที่ละก้าวตามเงื่อนไขของมันโดยแตกออกไปเป็นกลุ่มต่างๆ ตามการแบ่งงาน และในที่สุดก็ถูกดินบรรดาชนชั้นที่ครอบครอง [ทรัพย์สิน] (possessing class) อยู่ก่อน (ในขณะที่มันกำลังพัฒนา ส่วนใหญ่ของบรรดาชนชั้นที่ไม่ได้ครอบครองทรัพย์สิน และส่วนหนึ่งของชนชั้นที่ครอบครอง [ทรัพย์สิน] อยู่ก่อน ก็พัฒนาขึ้นมาเป็นชนชั้นใหม่ขึ้นมา คือชนชั้นกรรมมาชีพ). โดยการที่ทรัพย์สินทั้งหมดแต่ก่อนนั้นถูกเปลี่ยนแปลงมาเป็นทุนอุตสาหกรรมหรือทุนพาณิชย์, บรรดาปัจเจกชนที่แยกกันกระจัดกระจายก่อรูปเป็นชนชั้นก็ต่อเมื่อพวกเขาร่วมกันดำเนินการต่อสู้กับชนชั้นอื่น; มิเช่นนั้นพวกเขาก็จะเป็นอริกันเองในฐานะของคู่แข่งกัน. อีกด้านหนึ่ง ชนชั้นก็จะบรรลุการดำรงอยู่ที่เป็นอิสระเหนือปัจเจกชน, โดยที่ปัจเจกชนอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการดำรงอยู่ที่กำหนดก่อนแล้ว, และดังนั้นจึงมีสถานภาพในชีวิตและการพัฒนาส่วนบุคคลตามที่กำหนดโดยชนชั้นของพวกเขา [ปัจเจกชนจึง] ตกอยู่ภายใต้ชนชั้นที่แน่นอน. นี่เป็นปรากฏการณ์อันเดียวกันกับการที่ปัจเจกชนที่อยู่แยกกันขึ้นต่อการแบ่งงาน และจะสามารถสลัดมันให้พ้นไปได้ก็ด้วยการยกเลิกทรัพย์สินส่วนบุคคล (private property) และยกเลิกการใช้แรงงาน (abolition of labour itself)

เสีย. เราได้รวบรวมแล้วหลายครั้งว่าการที่บัจเจกชน
ตกอยู่ภายใต้ชนชั้นเดียวกัน ทำให้เขาก็ต้องตกอยู่
ภายใต้ความคิดทุกชนิดนั้น ๆ ด้วย, ฯลฯ.

การที่หลังการผลิตที่ก้าวขึ้นมาในท้องถิ่นแห่ง
ใดแห่งหนึ่ง, โดยเฉพาะการประดิษฐ์คิดค้นต่างๆ,
จะสูญหายไปหรือไม่ในการพัฒนาระยะต่อ ๆ มานั้น
ก็ขึ้นอยู่กับระดับการขยายตัวของพาณิชย์กรรม,
ความเท่าที่พาณิชย์กรรมยังไม่ก้าวเลยไปจากเพื่อน
บ้านเฉพาะหน้า [บ้านเมืองที่อยู่ใกล้เคียงกัน], การ
ประดิษฐ์คิดค้นทุก ๆ อย่างจำต้องแยกกันทำภายใน
แต่ละท้องถิ่น, และเพียงแต่เกิดเหตุการณ์บางอย่าง
เช่น การบุกโจมตีของพวกอนารยชน, แม้จะเป็น
เพียงสงครามธรรมดา, ก็มากพอที่จะทำให้เมืองที่มี
หลังการผลิตก้าวหน้าแล้วจำต้องเริ่มต้นใหม่อีกครั้ง
จากจุดเริ่มต้น. ในประวัติศาสตร์ยุคบุพกาล การ
ประดิษฐ์คิดค้นทุกอย่างต้องทำใหม่ทุกครั้งในแ
ละวันในแต่ละท้องถิ่นโดยอิสระ. การเก็บรักษา
หลังการผลิตที่พัฒนาอย่างสูงเอาไว้จากการถูกทำลาย
โดยสิ้นเชิงนั้นช่างเป็นเรื่องที่ยากมากเสียจริง
แม้จะมีพาณิชย์กรรมที่ขยายอย่างกว้างขวางก็ตาม,
ดังพิสูจน์ได้จากกรณีของชาวฟินิเซียน (Phoeni-
cians) ที่การประดิษฐ์ค้นคว้าของพวกเขาเกือบ
ทั้งหมดได้สูญหายไปเป็นเวลานาน. จากการที่
พาณิชย์กรรมของพวกเขาถูกทำลายไป, จากผู้พิริต
พวกเขาคืออเล็กซานเดอร์ (Alexander) และความ
ได้เชื่อมต่อยกเกิดคามมา, ตัวอย่างทำนองเดียวกันก็
แก่กิจกรรมบนกระจกแก้ว (glass painting) ใน
ยุคกลาง. มีแต่เมื่อพาณิชย์กรรมก้าวมาเป็นพาณิชย์
กรรมระดับโลกและมีอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เป็น
ฐานของมัน โดยที่ประชาชนทั้งมวลถูกดึงเข้ามา

อยู่ในการต่อสู้ที่แข่งขันกันแล้วเท่านั้น จึงจะเป็นที่
มั่นใจได้ว่าพลังการผลิตที่มีอยู่จะคงอยู่ต่อไปอย่าง
ถาวร.

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทันทีจากการแบ่งงาน
ระหว่างเมืองต่าง ๆ ก็คือการกำเนิดของการหัตถ
อุตสาหกรรม (manufactures) อันเป็นสาขาการ
ผลิตที่เติบโตเกินกว่าระบบสังคมาช่างฝีมืออาชีพ
(guild-system) จะรับไว้ได้. การหัตถอุตสาหกรรม
เฟื่องฟูขึ้นเป็นครั้งแรกจากการค้ากับต่าง
ประเทศอันเป็นเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น
ก่อน (historical premise). การหัตถอุตสาหกรรม
เฟื่องฟูขึ้นที่อิตาลีและหลังจากการนั้นในหมู่
พวกฟแลนเดอร์ (Flanders) [กลุ่มประเทศยุโรป
ตะวันตกเฉียงเหนือเช่น ฝรั่งเศส เบลเยียม เนเธอ-
แลนด์-ผู้แปล.] ในประเทศอื่น ๆ เช่น อังกฤษ
ฝรั่งเศส, เป็นต้น การหัตถอุตสาหกรรม แรก
ก็จำกัดอยู่แค่เพียงตลาดในประเทศ, นอกจากเงื่อนไข
ที่เกิดขึ้นก่อนคามที่ระบุแล้วข้างต้น [การค้ากับ
ต่างประเทศ] ก็ขึ้นกับเงื่อนไขอื่นอีกคือ: มีการ
รวมกระจุกของประชากรเกิดขึ้นแล้ว โดยเฉพาะใน
ชนบท และมีการกระจุกตัวของทุนซึ่งเริ่มจะสะสม
ในมือของบัจเจกชน, ส่วนหนึ่งในสมาคมช่างฝีมือ
แม้จะขัดกับกฎของสมาคมช่างฝีมือก็ตาม, และ
ส่วนหนึ่งในหมู่พ่อค้า.

ส่วนการใช้แรงงานนั้น ตั้งแต่แรกเริ่มต้อง
กระทำด้วยเครื่องมือ (machine) ไม่ว่าเครื่องมือ
นั้นจะหยาบปานใด ในไม่ช้าก็แสดงให้เห็นความ
สามารถของควมมันเองในการพัฒนา. การทอผ้าซึ่ง
ก่อนนี้ทำในชนบทในฐานะอาชีพที่สองของชาวนา
เพื่อการจัดหาเสื้อผ้าไว้ใช้. เป็นการใช้แรงงานอัน
แรกที่ได้รับแรงกระตุ้น และมีการพัฒนาต่อไป

โดยการขยายตัวของพาณิชย์กรรม. การทอผ้าเป็นการหัตถอุตสาหกรรมประเภทแรก และก็ยังเป็นกิจกรรมหลักอยู่ต่อไป. ความต้องการในเครื่องนุ่งห่มเพิ่มสูงขึ้น ได้ให้แรงกระตุ้นทั้งทางปริมาณและคุณภาพแก่การทอผ้า ซึ่งจึงให้การทอผ้าหลุดออกมาจากรูปแบบของการผลิตที่ดำรงอยู่ก่อนหน้านี้. ความต้องการเพิ่มขึ้นด้วยเหตุปัจจัย กล่าวคือ การเพิ่มขึ้นของประชากร, การสะสมและระดมทุนธรรมชาติ (natural capital) ที่เพิ่มมากขึ้นจากการหมุนเวียน (circulation) ที่เร็วมากขึ้นและความต้องการในสิ่งพิมพ์เพื่อยอันเป็นผลจากเหตุประการหลัง และได้รับการหนุนเนื่องโดยทั่วไปจากการค้าที่ขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป, เกียงข้างไปกับชาวนา ซึ่งทอผ้าสำหรับไว้ใช้เอง ซึ่งยังคงทำงานชนิดนี้ต่อไปอีก, ก็เกิดมีชนชั้นใหม่ผู้ทอผ้าในตัวเมืองสำหรับขายในตลาดทั้งในประเทศและมักจะขายในตลาดต่างประเทศอีกด้วย. การทอซึ่งเป็นอาชีพที่ถือการความชำนาญแต่เนิ่นๆ ในเวลาไม่นานก็แตกออกเป็นสาขาต่าง ๆ มากมายจนนับไม่ถ้วน จากลักษณะโดยรวมแล้ว การทอจึงต่อต้านข้อจำกัดของระบบสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ดังนั้น การทอผ้าแทบทั้งหมดจึงดำเนินไปในหมู่บ้าน และศูนย์กลางตลาด ซึ่งไม่มีองค์กรของสมาคมช่างฝีมืออาชีพตั้งอยู่, ซึ่งบริเวณเหล่านี้ค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นเมือง แต่ละเมืองก็รุ่งเรืองมากที่สุดที่ดินแดนแถบนั้น. ด้วยการผลิตอุตสาหกรรมที่ไม่มีการตั้งสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ความสัมพันธ์ในทรัพย์สินก็เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว. ความก้าวหน้าอันแรกที่เห็นไปว่าทุนตามธรรมชาติ—ทุนมรดก (natural, estate-capital) เป็นผล

จากการเกิดขึ้นของพ่อค้า ซึ่งทุนของเขาเคลื่อนที่ได้แต่แรกเริ่ม, ถ้าพิจารณาจากสภาพแวดล้อมสมัยนั้น, ก็ต้องพูดว่ามันเป็นทุนสมัยใหม่นั้นเอง. ความก้าวหน้าครั้งที่สอง [ของทุน] เกิดขึ้นพร้อมกับการหัตถอุตสาหกรรม, ซึ่งทำให้ทุนตามธรรมชาติจำนวนหนึ่ง (a mass) เคลื่อนที่ได้, และเพิ่มจำนวนทั้งหมด (the mass) ของทุนเคลื่อนที่ (movable capital) เมื่อเทียบกับจำนวนทั้งหมดของทุนตามธรรมชาติ. ในเวลาเดียวกัน, การหัตถอุตสาหกรรมกลายเป็นที่พักพิงของชาวนาที่มาจากสมาคมช่างฝีมืออาชีพ ซึ่งขับเขาออกไปหรือจ่ายให้เขาค่ามาก สภาพการณ์ก็เหมือนกับก่อนหน้านี้ที่สมาคมช่างฝีมืออาชีพในเมืองก็เป็นแหล่งที่พักพิงของชาวนาที่หลบหนีมาจากขุนนางเจ้าที่ดินผู้กษัตริย์.

เวลาเดียวกับที่หัตถอุตสาหกรรมเริ่มต้นขึ้นมาก็เกิดช่วงที่มีคนจรจัดเร่ร่อนขอทาน อันเป็นผลจากปัจจัยต่าง ๆ อาทิ การลดลงของจำนวนทาสกสิกรในระดับศักดินา [พวกนี้ถูกขับออกจาก แมนเนอร์ (manor) เพราะเจ้าขุนมูลนายต้องการที่ดินเพื่อเลี้ยงแกะ] การยุบเลิกกองทหารที่บังคับคนพวกนี้มารับใช้กษัตริย์ในการต่อต้านสามนคราซ (vasals), การปรับปรุงการเกษตรกรรม, และการเปลี่ยนแปลงที่ดินเพาะปลูกจำนวนมากให้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์. เพียงเท่านั้นเป็นที่แจ่มชัดว่าคนจรจัดเหล่านี้เกี่ยวพันอย่างแน่นแฟ้นกับการพังทลายของระบบศักดินา, เราพบช่วงเวลาปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้นเป็นระยะตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 แต่ก็ปรากฏอย่างเด่นชัดทั่วไปในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 15 และต้นศตวรรษที่ 16, คนจรจัดเหล่านี้มีจำนวนมากจนถูกกษัตริย์ เฮนรีที่ 8 แห่งอังกฤษจับแขวนคอ

เสียชีวิต 72,000 คน เป็นการยากมากที่จะตั้งใจให้พวกคนจรจัดเหล่านี้มาทำงานได้และจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อพวกเขาอยู่ในสภาพที่จำเป็นอย่างที่สุด, และได้ทำการต่อต้านอย่างยาวนานสักกระชั้นหนึ่ง. การก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็วของหัตถอุตสาหกรรม, โดยเฉพาะในอังกฤษ, ได้ค่อย ๆ คุกกิน (absorb) พวกนี้เข้าไว้เสียหมด. พร้อมกับการจัดของหัตถอุตสาหกรรม, ประชาชาติต่าง ๆ ก็เริ่มมีความสัมพันธ์แบบแข่งขันกัน, มีการต่อสู้ในทางการค้า, ซึ่งนำไปสู่การต่อสู้ในสงคราม, มีการตั้งกำแพงภาษีและข้อห้ามต่างๆ ในขณะที่ก่อนหน้านี้ ประชาชาติต่าง ๆ ที่เคยเกี่ยวพันด้วยกันนั้น ได้มีการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันจนหมดสิ้น, นับแต่ไปการค้าได้มีลักษณะทางการเมืองแล้ว.

พร้อมกับการเกิดหัตถอุตสาหกรรมก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างคนงานและนายจ้างขึ้นใหม่. ในสมาคมช่างฝีมืออาชีพ, ลูกจ้างพลนครและนายช่างกรศึกษาความสัมพันธ์แบบพ่อบ้าน (patriarchal relationship) เอาไว้; ในการหัตถอุตสาหกรรมความสัมพันธ์ดังกล่าวถูกแทนที่ด้วยความสัมพันธ์แบบเงินตราระหว่างคนงานและนายทุน ส่วนความสัมพันธ์ในชนบทและในเมืองเล็ก ๆ ยังคงมีลักษณะแบบพ่อบ้านเจือปนอยู่, แต่ในเมืองใหญ่กว่า และในเมืองหัตถอุตสาหกรรมอย่างแท้จริง, ลักษณะพ่อบ้านได้สูญหายไปเกือบหมดนับแต่เริ่มแรกที่เกี่ยว.

การหัตถอุตสาหกรรมและขบวนการผลิตโดยทั่วไปได้รับแรงกระตุ้นอย่างมากจากการขยายตัวของการค้า ซึ่งเกิดจากการค้นพบ ทวีปอเมริกา และเส้นทางทะเลไปหมู่เกาะอีสต์อินดีส. ผลผลิต

ใหม่ที่นำเข้ามา, ต่อจากนี้ไป โดยเฉพาะทองคำและเงินจำนวนมาก ซึ่งเข้ามาแพร่หลายและได้เปลี่ยนฐานะของชนชั้นที่มีค้ำกันอย่างสิ้นเชิง, ก่อผลกระทบอย่างแรงต่อทรัพย์สินที่ดินของระบบศักดินาและกับคนงาน; การเดินทางของนักผจญภัย; การล่าอาณานิคม, และเห็นอสังหาริมทรัพย์ขยายตลาดขึ้นเป็นตลาดโลก, ซึ่งนับกันเป็นไปได้และนับวันยังเป็นความจริงมากยิ่งขึ้น, เป็นมูลเหตุของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ช่วงใหม่, ซึ่งโดยทั่วไปเราไม่สามารถพูดอะไรให้มากกว่านี้อีกในที่นี้. การต่อสู้ทางการค้าระหว่างประเทศต่างๆ เพิ่มความรุนแรงมากขึ้นและนำไปสู่การขยายตัวและความขัดแย้งกันมากขึ้น จากการล่าประเทศที่ค้นพบใหม่ๆ มาเป็นอาณานิคม.

การขยายตัวของการค้าและอุตสาหกรรมเร่งการสะสมของทุนเคลื่อนที่ (movable capital) ในขณะที่สมาคมช่างฝีมืออาชีพ ซึ่งไม่ได้รับการกระตุ้นให้ขยายการผลิต, ทุนโดยธรรมชาติ (natural capital) จึงหยุดอยู่กับที่หรือกระทั่งลดลงไป, การค้าและการหัตถอุตสาหกรรมได้สร้างนายทุนใหญ่ขึ้น ส่วนในสมาคมช่างฝีมืออาชีพก็เป็นที่รวมของบรรดานายทุนน้อย ซึ่งไม่มีบทบาทสำคัญในเมืองคงเช่นแต่ก่อนอีกต่อไป แต่นายทุนน้อยนี้จำต้องยอมก้มหัวให้กับอำนาจของบรรดาพ่อค้าใหญ่และนักหัตถอุตสาหกรรม. ดังนั้นเมื่อสมาคมช่างฝีมืออาชีพเข้ามาติดต่อกับสัมพันธ์กับอุตสาหกรรม มันก็เริ่มเสื่อมสลายลง.

ความสัมพันธ์ทางวัตถุและการค้าของประชาชาติต่างๆ ในยุคที่เราได้กล่าวถึงแล้ว จึงมีอยู่สองรูปแบบที่แตกต่างกัน ในประการแรกทองคำและเงินจำนวนน้อยที่หมุนเวียน ทำให้เกิดการห้าม

ครอบงำในการค้าทางทะเลและเป็นเจ้าอาณานิคม กีย้อมเป็นธรรมชาติที่จะสามารถขยายอุตสาหกรรมออกไปได้ทั้งทางปริมาณและคุณภาพ. การหัตถอุตสาหกรรมไม่อาจขยายออกไปได้โดยปราศจากการคุ้มครอง (protection) เพราะหากประเทศอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพียงนิดเดียวก็อาจถูกทำให้สูญเสียตลาดและประสบความสำเร็จได้ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสมและสมเหตุสมผล การสร้างหัตถอุตสาหกรรมในประเทศก็เป็นเรื่องง่าย ๆ แต่ก็ด้วยเหตุผลเดียวกันนี้เอง มันก็อาจจะถูกทำลายลงไปได้ง่าย ๆ เช่นกัน. ในขณะเดียวกันโดยแบบวิธีที่มันดำเนินการอยู่ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 18 ก็อยู่ในขอบเขต การหัตถอุตสาหกรรมนี้มีความสัมพันธ์ผูกพันกันอย่างเหนียวแน่นกับปัจจัยจำนวนมาก จนไม่มีประเทศไหนกล้าทำลายการค้ารุ่งอยู่ของตนเองโดยอนุญาตให้มีการแข่งขันอย่างรวดเร็ว. เท่าที่หัตถอุตสาหกรรมสามารถจัดการส่งออกได้บ้าง ก็เป็นไปด้วยการอาศัยการขยายตัวหรือจำกัดทางการค้า โดยมีปฏิภพเพียงเล็กน้อยต่อการส่งออก ด้วยเหตุนี้เองที่หัตถอุตสาหกรรมจึงมีความสำคัญเป็นรอง และบรรดาพ่อค้าในศตวรรษที่ 18 จึงมีอิทธิพลมาก. ผู้ที่กักกันให้รัฐออกกฎหมายคุ้มครอง และการผูกขาดจึงได้แก่พ่อค้าและนักเดิน

เรือมากกว่าผู้อื่น; นักหัตถอุตสาหกรรมก็เรียกร้องและก็ได้รับการคุ้มครองเช่นกัน แต่ตลอดเวลาก็ยังมีความสำคัญทางการเมืองน้อยกว่าพวกพ่อค้า. เมืองพาณิชย์กรรม โดยเฉพาะเมืองท่า ได้แสดงออกถึงลักษณะอารยธรรมของนายทุนใหญ่ แต่ในเมืองของโรงงานหัตถอุตสาหกรรมยังคงแสดงออกถึงลักษณะของนายทุนน้อยอยู่อย่างสุขขิว โปรตุเกตุ Aikin etc. ศตวรรษที่ 18 จึงเป็นศตวรรษของการค้า ปินโต (Pinto) แสดงออกอย่างชัดเจนโดยกล่าวว่า "Le commerce fait la marotte du siècle" (การค้าเป็นพายุใหญ่แห่งศตวรรษ) และ "depuis quelque temps il n'est plus question que de commerce de navigation et de marine" (เป็นเวลานานที่เกี่ยวกับคนพราห์พุดถึงแต่การค้าพาณิชย์, การเดินเรือและการนาวี.)

ยุคนี้ยังมีลักษณะเฉพาะอีกหลายอย่างคือการยุติการห้ามส่งออกทองคำและเงิน และเริ่มต้นการค้าทองคำแท่ง การธนาคาร การสร้างหนังสือราชการและการออกธนบัตร การแก่งกำไรในหุ้นและแชร์และการขายหุ้นในสินค้าทุกชนิด ตลอดจนการพัฒนาทางการเงินโดยทั่วไป. [ในยุคนี้] ทุนก็สูญเสียลักษณะทางธรรมชาติที่ติดกัน ไปเป็นอันมากอีกครั้ง....●

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย